

Данилюк Володимир Петрович,
здобувач вищої освіти ОС «доктор філософії»
за спеціальністю 034 «Культурологія»
Київського національного університету культури і мистецтв
orcid.org/0000-0001-7210-4827
vovovovavava078@gmail.com

ІГРОВЕ КІНО ПРО РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКУ ВІЙНУ (2014–2024 РОКИ)

Стаття присвячена виявленню на підставі дослідження українських фільмів 2014–2024 років особливостей українського ігрового кіно в умовах російсько-української війни. Акцентовано, що українське ігрове кіно про російсько-українську війну стало життєво важливим засобом для просування патріотичних почуттів, водночас, завдяки своїй різноманітній і емоційно глибокій тематиці, дарує глядачам насолоду та викликає почуття ідентичності з нацією. Українське ігрове кіно розглянуто не лише як мистецькі твори, а й культурні місії, які використовують індивідуальні та колективні наративи для створення нових проявів патріотизму.

Констатовано, що проблематику українського ігрового кіно досліджували науковці різних галузей, зокрема, мистецтвознавці, культурологи, історики й інші, проте лише незначна кількість наукових публікацій присвячена окремим аспектам кіномистецтва періоду російсько-української війни. Охарактеризовано фільми українського кінематографу, відзняті протягом 2014–2024-х років, – різні за жанром, сюжетом, представлені на кінофестивалях різного рівня. Серед виявлених особливостей українського ігрового кіно означеного періоду такі: більшість фільмів засновані на реальних подіях, для них характерна правдивість відтворення дійсності; деякі стрічки близькі до документальних; тенденція героїзації сучасників тощо.

Підсумовано, що ігровим кінофільмам, у яких переважає ідеологічна тематика, притаманна специфічна художня місія – їхньою основою є відтворення духу патріотизму, вплетеного в несподівані повороти в розгортанні сюжету, які пронизують долі та рішення кожного героя. Окрім того, такі кінотвори, тематика яких стає дедалі більше пов'язана з реальним життям, – це не просто повчальна оповідь, а зображення патріотизму за допомогою переконливих історій і дій персонажів, що допомагає глядачам зрозуміти поточні події та висвітлює майбутні прагнення.

Ключові слова: ігрове кіно, фільм, російсько-українська війна, екранний герой.

Danyiuk Volodymyr,
Recipient of Higher Education OS “Doctor of Philosophy”
specialty 034 “Culturology”
Kyiv National University of Culture and Arts
orcid.org/0000-0001-7210-4827
vovovovavava078@gmail.com

FEATURE FILM ABOUT THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR (2014–2024)

The article is devoted to identifying, based on a study of Ukrainian films of 2014–2024, the peculiarities of Ukrainian feature films in the context of the Russian-Ukrainian war. It is emphasized that Ukrainian feature films about the Russian-Ukrainian war have become a vital means of promoting patriotic feelings, while, thanks to their diverse and emotionally deep themes, they give viewers both pleasure and a sense of identity with the nation. Ukrainian feature films are considered not only as works of art, but also as cultural missions that use individual and collective narratives to create new manifestations of patriotism.

It is stated that the issues of Ukrainian feature films have been studied by scholars of various fields, in particular, art historians, cultural studies, historians, etc., however, only a small number of scientific publications are devoted to individual aspects of cinematography during the period of the Russian-Ukrainian war. Ukrainian films shot during 2014–2024 are characterized, which differ in genre and plot, and were presented at film festivals of various levels. Among the identified features of Ukrainian feature films of the specified period: most films are based on real events, they are characterized by the truthfulness of the reproduction of reality; some films are close to documentaries; the tendency to heroize contemporaries, etc.

It is concluded that feature films, in which ideological themes prevail, have a specific artistic mission – their basis is the reproduction of the spirit of patriotism, woven into unexpected turns in the plot, permeating the fates and decisions of each hero. In addition, such films, the themes of which are increasingly connected with real life, are not just an instructive narrative, but a depiction of patriotism through convincing stories and actions of characters, which helps viewers understand current events and illuminates future aspirations.

Key words: feature film, film, Russian-Ukrainian war, screen hero.

Вступ. Українське ігрове кіно в останнє десятиліття активно прагне відобразити цінності українців, ідеологічні позиції їхніх героїв, за допомогою національної культури як вирішально важливої для досягнення порозуміння в суспільстві й усвідомлення чи переосмислення подій російсько-української війни. Українське ігрове кіно безпосередньо про російсько-українську війну стало життєво важливим засобом для просування патріотичних почуттів, водночас, завдяки своїй різноманітній і емоційно глибокій тематиці, дарує глядачам насолоду та викликає почуття ідентичності з нацією. Ці мейнстрімні фільми – це не лише мистецькі твори, а й культурні місії, які використовують індивідуальні та колективні наративи для створення нових проявів патріотизму.

Аналіз попередніх досліджень. Проблематику українського ігрового кіно досліджували науковці різних галузей, зокрема, мистецтвознавці, культурологи, історики й інші. Проте лише невелика кількість наукових публікацій присвячена окремим аспектам кіномистецтва періоду російсько-української війни. Зокрема, стаття А. Демури «Кіно травмуючої дійсності: між репрезентацією та досвідом» (2024 р.) присвячена аналізу ігрових фільмів, тематика яких пов'язана із зображенням травмуючої дійсності в умовах війни, зокрема й українським ігровим фільмам, відзнятим в умовах російської агресії. Авторкою запропоновано введення в ужиток терміна «кіно травмуючої дійсності» як назви відмінної від інших течій в сучасному українському кінематографі (Демура, 2024, с. 106). О. Семенова (2021 р.) досліджує вітчизняний кінематограф як протидію інформаційній агресії Російської Федерації (на прикладі історико-патріотичного кіно). Низка статей присвячено дослідженню екранного мистецтва в перші десятиліття ХХІ ст., зокрема фільмів, створених після 2014 р. Так, у дослідженні Т. Журавльової (2023 р.) простежено етапи становлення української екранної культури останніх двох десятиліть, її зорієнтованість у бік національної ідеї. Авторка аналізує відтворення нового

українського героя у фільмах, створених після російського вторгнення, акцентує водночас прояв українського світогляду, а також висвітлює мовне питання в екранній культурі України, орієнтуючись на фільми останніх п'яти років. О. Пономаренко (2024 р.) аналізує екранного героя в ігрових фільмах, розглядає його роль у творах сучасних українських режисерів на прикладі фільмів «Поводир» (2014 р.) та «Довбуш» (2023 р.) режисера О. Саніна. Праця Ю. Голіченка (2021 р.) присвячена одному з важливих аспектів сучасного кіно – реалістичності образів героїв. Із цією метою автор аналізує низку фільмів, серед яких фільми режисера Сергія Лозниці «Донбас» (2018 р.) і «Бабин Яр» (2021 р.). Д. Воронік (2018 р.) досліджує основні образи героїв в українському кіно від часу проголошення незалежності до 2018 р., визначає одну з тенденцій – героїзацію сучасників. О. Безручко (2024 р.) аналізує кіно як основу формування модерної національної ідентичності. Проте більшість наукових праць мають мистецтвознавче спрямування.

Отже, нині немає комплексного дослідження розвитку ігрового кіно після 2014 р., зокрема його особливостей в умовах російсько-української війни.

Мета статті – на підставі дослідження українських фільмів 2014–2024 рр. визначити особливості українського ігрового кіно в умовах російсько-української війни.

Виклад основного матеріалу. Ігрове кіно, як «різновид кіномистецтва, що має за мету створення на екрані художньо-образної реальності за допомогою аудіовізуальних засобів» (Кіно ігрове, б. д.), є одним із найпопулярніших видів мистецтва у світі – фільми можуть розважати, навчати, надихати та змінювати життя людей. Також фільми виконують виховну та просвітницьку функції, просувають ідеї, цінності та переконання, особливо в умовах російсько-української війни. Загальноприйнята класифікація жанрів в ігровому кіно відсутня, серед найпоширеніших жанрів кінематографу такі: детектив, комедія, мелодрама, фантастика,

фільми жахів, трилер тощо. Однак під час війни актуалізується воєнна тематика, причому більшість фільмів засновані на реальних подіях. Звернення до реальних прототипів «дає можливість глядачу відчувати спорідненість із героями, сприймати їх не як щось вигадане чи ефемерне, а як реальний приклад для наслідування» (Магалецька, 2024). Невипадково, на думку Т. Журавльової, «завданням українського екрана нині є презентація нової якості української культури загалом і екранної її версії зокрема» (Журавльова, 2023, с. 98).

Уже з початку війни на Сході України, тимчасової окупації Росією частини Донецької та Луганської областей, а також Криму у 2014 р. відбуваються зрушення в українському кіномистецтві – одним із пріоритетних завдань українського ігрового кіно стало відображення цих подій у коротко- і повнометражних фільмах, деякі з яких вийшли у 2017–2022 рр. Зокрема, фільм «Кібогри. Герої не вмирають» (2017 р.) режисера Ахтема Сеїтаблаєва – це перший український повнометражний художній фільм про війну з Росією, що розповідає про українських військових, яких назвали кіборгами, що 242 дні захищали Донецький аеропорт, зокрема про життя шести головних героїв у реаліях постійних обстрілів. Як зазначив А. Сеїтаблаєв, ««Кіборги» – це не трагедія, це життєствердний фільм про мир, який народжується під час війни» (Сеїтаблаєв, 2017). На думку Д. Вороніка, у стрічці «відбулась спроба сконструювати героїв через образи сучасних українських солдатів» (Воронік, 2018, с. 76). Цей фільм отримав шість нагород національної кінопремії «Золота дзига» (2018 р.), зібрав рекордні 23,2 млн грн у прокаті й досі тримається в топі найкасовіших українських фільмів (Смерека, 2022).

Драматичний фільм про війну на сході України, який включає 13 історій про реальне життя людей на окупованих територіях у 2014 р., – фільм «Донбас» (2018 р.) режисера Сергія Лозниці, створений спільно з кінематографістами європейських країн – Німеччини, Франції, Нідерландів і Румунії (Смерека, 2022). Особливістю цієї стрічки є те, що режисер перетворив на кіно любительські відео та фото з інтернету. На 71-му Каннському міжнародному кінофестивалі фільм отримав приз за найкращу режисуру у програмі «Особливий погляд».

В основу стрічки «Позивний Бандерас» (2018 р.) режисера Зази Буадзе покладено щоденники нацигвардійця Сергія Башкова з позивним «Індіанець» і окремі реальні історії бійців АТО. За сюжетом, командир розвідників Антон Сасенко з позивним «Бандерас» отримує бойове завдання – виявити диверсанта, причому біля рідного села, яке він залишив двадцять років тому через непорозуміння з родичами – майже всі в селі підтримують «руський мир» і вважають Антона зрадником (Попіль, 2019).

Трагічна сторінка в історії війни на Сході України, коли добровольчі батальйони та сили ЗСУ опинилися в оточенні в районі Іловайська, відображена у фільмі «Іловайськ 2014. Батальйон Донбас» (2019 р.) режисера Івана Тимченка. Гуманітарний коридор, обіцяний Росією, виявився пасткою, тоді загинуло 368 українських військових. Цей фільм не просто заснований на реальних подіях, більшість його персонажів – реальні бійці, які вижили в Іловайському котлі, а продюсер фільму Тарас Костанчук – командир штурмової групи батальйону «Донбас» зіграв самого себе (Смерека, 2022).

Фільм «Атлантида» (2019 р.) режисера Валентина Васяновича на Венеційському кінофестивалі в секції «Горизонти» здобув історичну для України перемогу. Це фантастична антиутопія про життя в Україні після її перемоги у війні з Росією у 2025 р. та відновлення контролю над тимчасово окупованими територіями Донецької та Луганської областей, хоча в той час ще навіть і не передбачали, що невдовзі почнеться повномасштабна війна. Головний герой фільму Сергій – ветеран, який намагається знайти себе на Донбасі після травматичного досвіду війни, втрати найкращого друга і перетворення малої батьківщини на зону стихійного лиха (Друзюк, 2020).

Фільм «Додому» (2019 р.) режисера Нарімана Алієва, у якому головну роль зіграв Ахтем Сеїтаблаєв, не про російсько-українську війну безпосередньо, але стосується її – торкається болючої теми – окупації Кримського півострова. Фільм отримав гран-прі Одеського та Бухарестського кінофестивалів, відзнаку Каннського кінофестивалю у програмі «Особливий погляд» (Смерека, 2022).

Також вийшли й інші фільми, для яких характерне звернення до тематики російсько-української війни, зокрема: «Черкаси»

(2019 р.) режисера Тимура Яценка; «Погані дороги» (2020 р.) режисерки Наталки Ворожбит; «Снайпер. Білий ворон» (2021 р.) режисера Мар'яна Бушана й інші. До речі, фільм «Снайпер. Білий ворон» вийшов у прокат уже в День Незалежності 24 серпня 2022 р., трансляція якого переривалася сигналами повітряної тривоги.

З початком повномасштабного вторгнення Росії із 24 лютого 2022 р. відбулися зміни в усіх сферах життя, у кіногалузі також (Ober et al., 2024). Припинилося державне фінансування кіногалузі, не проводилися конкурси Держкіно, знімальний процес ускладнився відсутністю кадрів, адже чимало кінематографістів виїхало за кордон або вступило до лав ЗСУ. Більший акцент робився на документалістику, а не ігрове кіно. Однак ці обставини не зупинили процес кіновиробництва, знімання як коротко-, так і повнометражних фільмів продовжилось, хоча і повільніше. Більшість ігрових фільмів від початку повномасштабного вторгнення створювалися молодими кіномитцями як дебютні – для представлення на українських і міжнародних кінофестивалях. Причому в одному випадку виробники фільму роблять постпродакшн, а в іншому – режисер бере на себе обов'язки ще й продюсера, оператора і виконавця головної ролі тощо (Підгора-Гвяздовський, 2024).

Варто відзначити, що за підсумками 2022 р., попри очевидні проблеми, українські фільми були представлені на всіх головних кінофестивалях світу: Каннському, Венеційському, Берлінському, «Санденс», Торонто, Міжнародному фестивалі документального кіно в Амстердамі тощо (Малишенко, 2022). Того року, як і в наступні кілька років, українське ігрове кіно було представлено на фестивалях і виходило у прокат насамперед завдяки фільмам, які були відзняті або почали зніматися до початку повномасштабної фази війни. За прогнозами експертів, «після цього може наступити затяжна пауза, причини якої криються у війні, зменшенні державного фінансування, відсутності чіткої державної політики та тривалому циклі кіновиробництва» (Малишенко, 2022).

Отже, фільми періоду повномасштабної російсько-української війни – це «кінооповіді, у яких перетинаються реальні події, історичні паралелі, містика та психологія» (Смерека, 2024). Перше повнометражне ігрове кіно в Україні після

початку повномасштабного російського вторгнення почали знімати студія “Mamas Production”, відеопродакшн “АМО Pictures” і Об'єднання українських продюсерів (ОУП). Проєкт мав назву «День, коли я зустрів Спайдермена»; його автори визначали жанр фільму як воєнну драму з елементами фантастики. Це історія волонтерки, яка відкриває в собі надприродні здібності та рятує хлопчика з Бучі (Горлач, 2022). Варто також відзначити фільм «Буча» (2024 р.) режисера Станіслава Тіунова, заснований на реальних подіях. Це перший художній повнометражний фільм, знятий під час війни; у його зйомках були задіяні 120 акторів, а в масових сценах – приблизно 700 людей (Смерека, 2024). За сюжетом, Костянтин Гудаускас врятував у перші місяці війни 203 мирних жителів, вивозячи їх через тимчасово окуповану російськими військами територію.

Протягом 2023–2024 рр. вийшли або планується випустити ігрові фільми на воєнну тематику: «Обмін» (2022 р.) режисера Володимира Харченка-Куліковського; «Це побачення» (2023 р.) режисерки Надії Парфан; «Перевізниця» (2023 р.) режисерів Євгена Туніка й Аркадія Непиталюка; «Лишайся онлайн» (2023 р.) режисерки Єви Стрельникової; «Конопська відьма» (2024 р.) режисера Андрія Колесника; «Війна очима тварин» (2024 р.) – автор ідеї та генеральний продюсер Олег Кохан тощо. У 2025 р. очікується вихід у прокат таких фільмів: «За перемогу» режисера Валентина Васяновича, «Демони» режисерки Наталки Ворожбит, «Мишоловка» режисера Сергія Касторних та інших. Загалом українські фільми під час війни охоплюють значну частину ринку: на них з'явився попит. Лише за першу половину 2023 р. картини українського виробництва зібрали 192 млн грн, що на 12 млн грн більше, ніж за весь найуспішніший з погляду касових зборів вітчизняного кіно 2019 р. (Мистецтво під час війни, 2023).

Варто відзначити фільм «Лишайся онлайн» (2023 р.) – це воєнна драма, частково знята у форматі скринлайф, коли події відбуваються на екрані ноутбука. За сюжетом, київська волонтерка Катя отримує ноутбук, щоб передати його військовим. Дізнавшись, що його власник не виходить на зв'язок із сином, вона намагається його знайти. Стрічку було відзнято за 15 днів в Україні та Швеції. До речі, у масових сценах знімалися мешканці Львівського прихистку для

людей, що рятувалися від війни. Фільм переміг у номінації «Найкращий перший ігровий фільм» на Fantasia Film Festival у Канаді (Смерека, 2024).

Фільм «Конотопська відьма» (2024 р.) режисера Андрія Колесника вважають першим фільмом жахів про російсько-українську війну. «Це самобутня історія, фільм-рефлексія, що візуалізує бажання помсти українців» (Смерека, 2024). За сюжетом, відьма, що закохалася у простого хлопця, вирішила жити звичайним життям. Але під час російського вторгнення окупанти вбили нареченого й «розбухали страшну потойбічну силу». Відтепер героїня намагається зробити так, щоб ворог мучився і страждав, хоча й доведеться за це заплатити високу ціну. Ідея цього фільму виникла з початком повномасштабної війни, коли росіяни зайшли в Конотоп – місто, відоме легендами про відьом (звідси і назва стрічки). Особливістю фільму є те, що у зйомках брали участь українські військові (Смерека, 2024).

Цікавим і своєрідним є фільм «Війна очима тварин» (2024 р.) – кіноальманах, що включає 11 епізодів, головна ідея якого – «розповісти про війну через тварин і зацентувати таким способом увагу на екологічних загрозах для всього світу», а також «показати українців, які щоденно складають тест на людяність і рятують тварин» (Смерека, 2024). Героями кожного епізоду є тварини, що опинилися в епіцентрі воєнних дій, усі історії засновані на реальних подіях. У цьому проєкті взяли участь українські та закордонні режисери й американський актор Шон Пенн, а фінальну новелу знімали в Лос-Анджелесі (Смерека, 2024).

До повномасштабного вторгнення Сергій Касторних був сценаристом («Як там Катя?», «Зірки за обміном») і режисером («Народжена війною», «Війна в моїй голові»). З початку повномасштабної війни доєднався до лав ЗСУ, вирішив поєднати минуле із сьогоденням, реалізувавши проєкт «Мишоловка». За сюжетом, герой фільму солдат Антон потрапляє під обстріл і опиняється замуrowаним у бліндажі. Поранений, у замкнутому просторі, без надії на допомогу, він має якось дати собі раду і вижити. Про свій проєкт Сергій Касторних каже: «Перший фільм, знятий військовим про військових» (Підгора-Гвядзовський, 2024).

Фільми, створені після 2014 р., А. Демура характеризує як «кіно травмуючої дійсності»

(Демура, 2024, с. 106). На її думку, «характерною особливістю українського воєнного кіно другого і третього десятиліття ХХІ ст. є онтологічність репрезентованої в ньому війни. Тема війни, буденність трагедій війни або воєнне тло наявні в усіх стрічках, ігровий час у яких чітко означений періодом від 2014 р.» (Демура, 2024, с. 106). Авторка констатує, що фільми після 2014 р. – це «режисерська спроба розібратись у психології людей, які травмовані. Характерно, що, репрезентуючи охоплене війною суспільство на екрані, режисери насамперед цікавляться тим, як долають обставини ті, хто перебуває в зоні воєнних дій або на окупованих територіях, ніж тим, як організовано насильство» (Демура, 2024, с. 110). Мистецтвознавиця О. Балашова зазначає: «У вирі воєнних подій українські митці шукають баланс між документальною точністю та художнім осмисленням, прагнуть по-новому розповідати про сучасність. Від поетичних збірок до фільмів-хронік – культура стає простором для формування колективної пам'яті та роздумів про майбутнє України» (Балашова, 2024). На думку сценариста і генерального продюсера кінофестивалю «Миколайчук OPEN» Олексія Гладушевського, тема війни в українському кінематографі буде присутня ще дуже довгі роки. Він визначає три основні теми майбутніх проєктів ігрового кіно: історії, які відбуваються під час війни; фільми про військових, героїв; кіно про історію українських митців минулого (Українське кіно після Перемоги, 2023).

Однак не лише воєнна тематика присутня в сучасних фільмах. Одним із наративів українського ігрового кіно періоду російсько-української війни є просування психологічних, соціальних, побутових та інших проблем. Це, наприклад, фільми «Я працюю на цвинтарі», «Щедрик», «Памфір», «БожеВільні», які продюсував Артем Колубаєв. На його думку, «кіно відіграє ключову роль у формуванні національної ідентичності. Під час війни, коли країна переживає глибокі потрясіння, необхідно зміцнювати національний дух і нагадувати людям про їхню культуру, історію та спільні цінності» (Українське кіно, 2024). Зокрема, стрічка «Я працюю на цвинтарі» (режисер Олексій Тараненко) досліджує складну психологію головного героя Олександра, який переживає особисту трагедію і, працюючи на цвинтарі, поступово намагається

знайти примирення з минулим і відновити контакт із життям. «Саме ці відчуття і внутрішні випробування проходить не одне покоління українців, які стали живими свідками і вимушеними учасниками сучасної війни» (Українське кіно, 2024). Інший фільм «Памфір» – дебютна повнометражна стрічка режисера Дмитра Сухолитого-Собчука, робота над якою розпочалася ще у 2018 р., – про боротьбу проти корупційної системи на Буковині. Окрім соціальних проблем, стрічка ілюструє традиції, звичаї й обряди українців напередодні свята Маланки. Фільм отримав безліч нагород як в Україні, так і за кордоном – після світової прем'єри його відібрали до програм понад 40 фестивалів із 25 країн світу (Кабацій, 2023). Восени 2024 р. в кінопрокат вийшов фільм «БожеВільні» – це художній повнометражний ігровий фільм, історична драма і дебютна робота режисера Дениса Тарасова і продюсера Артема Колюбаєва, яка вже отримала спеціальну відзнаку на Варшавському міжнародному кінофестивалі та нагороду Канадського кінофестивалю (Українське кіно, 2024). Невдовзі вийдуть у прокат й інші ігрові фільми, зйомки яких розпочалися ще до початку повномасштабної війни, зокрема: «Свято Хризантем» режисера Семена Мозгового, «Ти – космос» режисера Павла Острікова, «Уроки толерантності» режисера Аркадія Непиталюка й інші.

Отже, аналіз фільмів за 2014–2024 рр. дає можливість визначити особливості українського ігрового кіно в умовах російсько-української війни, як-от:

- більшість фільмів створювалися молодими кіномитцями (режисерами, продюсерами й іншими) безпосередньо в період війни; їхня тематика присвячена подіям російсько-української війни;
- переважна кількість фільмів засновані на реальних подіях, для них характерна правдивість відтворення дійсності;
- деякі стрічки близькі до документальних;

- створення палітри екранних героїв, які демонструють характерну поведінку, притаманну, власне, українському архетипу;

- тенденція героїзації сучасників; герої – не пасивні спостерігачі, а активні персонажі;

- це нове покоління українського ігрового кіно, представленого на багатьох міжнародних кінофестивалях як дебютні стрічки;

- брак фінансів і спеціалістів кіногалузі;

- героїв фільмів грають не лише професійні актори, а й звичайні люди, військові, що брали участь у воєнних подіях тощо;

- відбулися зміни у процесі кіновиробництва; збільшувався термін створення фільмів; усе більше застосовується постпродакшн, виконання однією особою функцій режисера, продюсера, оператора і навіть актора.

Висновки. Отже, українське ігрове кіно в умовах російсько-української війни надихає на боротьбу за свободу, допомагає пережити важкі часи, а головне – є потужним інструментом інформаційної боротьби, представляє всьому світу правдиві історії про події в Україні. Ігровим кінофільмам, у яких переважає ідеологічна тематика, притаманна специфічна художня місія – їхньою основою є відтворення духу патріотизму, вплетеного в несподівані повороти в розгортанні сюжету, пронизуючи долі та рішення кожного героя. Частка таких фільмів в українській кіноіндустрії протягом останнього десятиліття, позначеного збройною агресією, постійно зростає, що не лише є ознакою демонстрування любові до батьківщини та народу, а й має вирішальне значення для розуміння соціальної функції та виховного значення патріотизму. Такі кінотвори, тематика яких стає дедалі більше пов'язана з реальним життям, – це не просто повчальна оповідь, а зображення патріотизму за допомогою переконливих історій і дій персонажів, що допомагає глядачам зрозуміти поточні події та висвітлює майбутні прагнення.

Список використаних джерел:

Ахтем Сейтаблаєв: ««Кіборги» – це фільм про мир, який створюється під час війни» (2017, 3 жовтня). ТСН. <https://tsn.ua/ukrayina/ahthem-seitablayev-kiborgi-ce-film-pro-mir-yakiy-stvoryuyetsya-pid-chas-viyini-1003815.html>.

Балашова, О. (2024, 20 вересня). *Як війну зображують у кіно й літературі*. Ukrainer. <https://www.ukrainer.net/viyna-kino-literatura/>.

Воронік, Д. (2018). Конструювання образу героя в українському кіно періоду незалежності. *Мистецтвознавчі записки*, 34, 71–78.

- Голіченко, Ю. (2021). Правда в кіно: реалістичність образу сучасного українського історичного кіногероя. *Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого*, 29, 51–58.
- Горлач, П. (2022, 28 червня). В Україні знімають перше повнометражне ігрове кіно від початку війни. Суспільне. Культура. <https://suspilne.media/culture/254993-v-ukraini-znimaout-perse-povnometrazne-igrove-kino-vid-pocatku-vijni/>.
- Демура, А. (2024). Кіно травмуючої дійсності: між репрезентацією та досвідом. *Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого*, 34, 106–113.
- Друзюк, Я. (2020, 23 жовтня). Чому «Атлантида» – головний український фільм року. Віледж. <https://www.village.com.ua/village/culture/movies/303355-chomu-atlantida-golovniy-ukrayinskiy-film-roku-velika-istoriya-pro-film-valentina-vasyanovicha>.
- Журавльова, Т. (2023). Українське екранне мистецтво початку XXI ст. у процесі національної ідентифікації. *Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого*, 32, 93–100.
- Кабачій, М. (2023, 24 березня). Міф про богоборця на фоні Маланки. Фільм «Памфір» наразі вийшов у кінопрокат. Українська правда. <https://life.pravda.com.ua/culture/2023/03/24/253501/>.
- Кіно ігрове. Велика українська енциклопедія : ел. версія. https://vue.gov.ua/Кіно_ігрове.
- Магалецька, О. (2024). Кіно й ідеологія. Не партійна, а суспільна. *Кіно-Театр*, 5. <https://ktm.ukma.edu.ua/index.php/ktm/article/view/598>.
- Малишенко, А. (2022, 13 грудня). 2022 рік – один із найкращих для українського кіно. Але чи побачимо ми нові фільми у 2023-му? Віледж. <https://www.village.com.ua/village/culture/culture-2022/333879-2022-rik-odin-iz-naukraschih-dlya-ukrayinskogo-kino-ale-chi-pobachimo-mi-novi-filmi-u-2023-mu>.
- Мистецтво під час війни: розвиток українського кіно (2023, 31 жовтня). Дивись info. <https://dyvys.info/2023/10/31/rozvytok-ukrayinskogo-kino/>.
- Підгора-Гвядзовський, Я. (2024, 6 липня). Попри війну: які фільми знімаються в Україні. Sestry. <https://www.sestry.eu/statti/popri-viynu-yaki-filmi-znimayutsya-v-ukrayini>.
- Пономаренко, О. (2024). Екранний герой як камертон культурної орієнтації сучасного суспільства. *Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого*, 34, 160–165.
- Попіль, Д. (2019, 21 травня). «Позивний Бандерас» – український блокбастер. Наше слово. <https://nasze-slowo.pl/pozivnij-banderas-ukra-nskij-blokbuster/>.
- Семенова, О. (2021). Вітчизняний кінематограф як протидія інформаційній агресії Російської Федерації (на прикладі історико-патріотичного кіно). *Українознавство*, 2 (79), 30–49.
- Смерека, Є. (2022, 31 жовтня). 9 знакових фільмів про російсько-українську війну. Mind. <https://mind.ua/publications/20248901-9-znakovih-filmiv-pro-rosijsko-ukrayinsku-vijnu>.
- Смерека, Є. (2024, 10 серпня). Українські фільми про війну, які ви ще не бачили. Mind. <https://mind.ua/publications/20277425-ukrayinski-filmi-pro-vijnu-yaki-vi-she-ne-bachili>.
- Українське кіно – потужний інструмент в інформаційній війні: Артем Колобаєв про значення кіноіндустрії під час воєнного стану (2024, 2 вересня). УНТ. <https://unt.ua/news-suspilstvo-culture/133749-ukra-ns-ke-k-no---potuzhniy-nstrument-v-nformac-yn-y-v-yn-artem-kolyuba-v-pro-znachennya-k-no-ndustr-p-d-chas-vo-nnogo-stanu.html>.
- Українське кіно після Перемоги – перспективи розвитку (2023, 4 липня). Укрінформ. <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3731351-ukrainske-kino-pisla-peremogi-perspektivi-rozvitku.html>.
- Bezruchko, O., & Stepanenko, N. (2024). Cinema as a Basis for the Formation / Creation of Modern National Identity. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтва. Серія «Аудіовізуальне мистецтво і виробництво»*, 7(1), 20–30.
- Ober, J., Rusakov, S., & Matusевич, T. (2024). The effects of the war in Ukraine on the environment of Ukrainian artists: An evaluation by a diagnostic survey. *Media, War & Conflict*, 0 (0). <https://doi.org/10.1177/17506352241269604>.

References:

- Akhtem Seitablaiev: ““Kiborhy” – tse film pro myr, yakyi stvoriuietsia pid chas viiny*” [Akhtem Seitablaiev: “Cyborgs is a film about peace created during war”] (2017, 3 zhovtnia). TSN. <https://tsn.ua/ukrayina/akhtem-seitablaiev-kiborgi-ce-film-pro-mir-yakiy-stvoryuyetsya-pid-chas-viiny-1003815.html> [in Ukraine].
- Balashova, O. (2024, 20 veresnia). *Yak viynu zobrazhaiut u kino y literaturi. Ukrainer* [How war is portrayed in film and literature]. <https://www.ukrainer.net/viyna-kino-literatura/> [in Ukraine].
- Bezruchko, O., & Stepanenko, N. (2024). Cinema as a Basis for the Formation / Creation of Modern National Identity. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv. Seria “Audiovizualne mystetstvo i vyrobnytstvo”*, 7 (1), 20–30 [in English].

Demura, A. (2024). Kino travmuiuchoi diisnosti: mizh reprezentatsiieiu ta dosvidom [Traumatic Reality Cinema: Between Representation and Experience]. *Naukovyi visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu teatru, kino i telebachennia imeni I.K. Karpenka-Karoho*, 34, 106–113 [in Ukraine].

Druziuk, Ya. (2020, 23 zhovtnia). Chomu “Atlantida” – holovnyi ukrainskyi film roku [Why “Atlantis” is the main Ukrainian film of the year]. *Viledzh*. <https://www.village.com.ua/village/culture/movies/303355-chomu-atlantida-golovniy-ukrayinskiy-film-roku-velika-istoriya-pro-film-valentina-vasyanovicha> [in Ukraine].

Holichenko, Yu. (2021). Pravda v kino: realistychnist obrazu suchasnoho ukrainskoho istorichnoho kinoheroia [Truth in cinema: the realism of the image of a modern Ukrainian historical film hero]. *Naukovyi visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu teatru, kino i telebachennia imeni I.K. Karpenka-Karoho*, 29, 51–58 [in Ukraine].

Horlach, P. (2022, 28 chervnia). V Ukraini znimaiut pershe povnometrazhne ihrove kino vid pochatku viiny [The first full-length feature film since the start of the war is being shot in Ukraine]. *Suspilne. Kultura*. <https://suspilne.media/culture/254993-v-ukraini-znimaut-pershe-povnometrazhne-igrove-kino-vid-pochatku-vijni/> [in Ukraine].

Kabatsii, M. (2023, 24 bereznia). Mif pro bohobortsia na foni Malanky. Film “Pamfir” nareshiti vyishov u kinoprokat [The myth of the god-fighter against the backdrop of Malanka. The film “Pamfir” is finally released in cinemas]. *Ukrainska pravda*. <https://life.ppravda.com.ua/culture/2023/03/24/253501/> [in Ukraine].

Kino ihrove [Game cinema]. (n.d.). *Velyka ukrainska entsyklopediia* : el. versii. https://vue.gov.ua/Kino_ihrove [in Ukraine].

Mahaletska, O. (2024). Kino y ideolohiia. Ne partiina, a suspilna [Cinema and ideology. Not party, but social]. *Kino-Teatr*, 5. <https://ktm.ukma.edu.ua/index.php/ktm/article/view/598> [in Ukraine].

Malysenko, A. (2022, 13 hrudnia). 2022 rik – odyn iz naikrashchykh dlia ukrainskoho kino. Ale chy pobachymo my novi filmy u 2023-mu? [2022 is one of the best years for Ukrainian cinema. But will we see new films in 2023?]. *Viledzh*. <https://www.village.com.ua/village/culture/culture-2022/333879-2022-rik-odin-iz-naykraschih-dlya-ukrayinskogo-kino-ale-chi-pobachimo-mi-novi-filmi-u-2023-mu> [in Ukraine].

Mystetstvo pid chas viiny: rozvytok ukrainskoho kino [Art during war: the development of Ukrainian cinema] (2023, 31 zhovtnia). *Dyvys info*. <https://dyvys.info/2023/10/31/rozvytok-ukrayinskogo-kino/> [in Ukraine].

Pidhora-Hviazdovskiy, Ya. (2024, 6 lypnia). Popry viinu: yaki filmy znimaiutsia v Ukraini [Despite the war: what films are being shot in Ukraine]. *Sestry*. <https://www.sestry.eu/statti/popri-viynu-yaki-filmi-znimayutsya-v-ukrayini> [in Ukraine].

Ponomarenko, O. (2024). Ekranni heroii yak kamerton kulturnoi oriientsatsii suchasnoho suspilstva [The screen hero as a tuning fork of the cultural orientation of modern society]. *Naukovyi visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu teatru, kino i telebachennia imeni I.K. Karpenka-Karoho*, 34, 160–165 [In Ukraine].

Popil, D. (2019, 21 travnia). “Pozyvnyi Banderas” – ukrainskyi blokbuster [“Callsign Banderas” – Ukrainian blockbuster]. *Nashe slovo*. <https://nasze-slowo.pl/pozivnij-banderas-ukra-nskij-blokbuster/> [in Ukraine].

Semenova, O. (2021). Vitchyzniani kinematohraf yak protydiia informatsiinii ahresii Rosiiskoi Federatsii (na prykladi istoriko-patriotichnoho kino) [Domestic cinema as a counteraction to the information aggression of the Russian Federation (using the example of historical-patriotic cinema)]. *Ukrainoznavstvo*, 2 (79), 30–49 [in Ukraine].

Smereka, Ye. (2022, 31 zhovtnia). 9 znakovykh filmiv po rosiisko-ukrayinsku viinu [9 iconic films about the Russian-Ukrainian war]. *Mind*. <https://mind.ua/publications/20248901-9-znakovih-filmiv-pro-rosijsko-ukrayinsku-vijnu> [in Ukraine].

Smereka, Ye. (2024, 10 serpnia). Ukrainski filmy pro viinu, yaki vy shche ne bachyly [Ukrainian war films you haven't seen yet]. *Mind*. <https://mind.ua/publications/20277425-ukrayinski-filmi-pro-vijnu-yaki-vi-shche-ne-bachyli> [in Ukraine].

Ukrainske kino – potuzhnyi instrument v informatsiinii viini: Artem Koliubaiev pro znachennia kinoindustrii pid chas voiennoho stanu [Ukrainian cinema is a powerful tool in the information war: Artem Kolyubayev on the importance of the film industry during martial law] (2024, 2 veresnia). *UNT*. <https://unt.ua/news-suspilstvo-culture/133749-ukra-ns-ke-k-no---potuzhniy-nstrument-v-nformac-yn-y-v-yn-artem-kolyuba-v-pro-znachennya-k-no-ndustr-p-d-chas-vo-nnogo- stanu.html> [in Ukraine].

Ukrainske kino pislia Peremohy – perspektyvy rozvytku [Ukrainian cinema after the Victory – development prospects] (2023, 4 lypnia). *Ukrinform*. <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3731351-ukrainske-kino-pisla-peremogi-perspektivi-rozvitku.html> [in Ukraine].

Voronik, D. (2018). Konstruiuvannia obrazu heroia v ukrainskomu kino periodu nezalezhnosti [Constructing the image of a hero in Ukrainian cinema during the period of independence]. *Mystetstvoznachchi zapysky*, 34, 71–78 [in Ukraine].

Zhuravlova, T. (2023). Ukrainske ekranne mystetstvo pochatku KhKhI stolittia v protsesi natsionalnoi identyfikatsii [Ukrainian screen art of the early 21st century in the process of national identification]. *Naukovyi visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu teatru, kino i telebachennia imeni I. K. Karpenka-Karoho*, 32, 93–100 [in Ukraine].

Ober, J., Rusakov, S., & Matusyevych, T. (2024). The effects of the war in Ukraine on the environment of Ukrainian artists: An evaluation by a diagnostic survey. *Media, War & Conflict*, 0 (0). <https://doi.org/10.1177/17506352241269604> [in English].